

Kaina metams 15 lt., pusmečiui 8 lt., 1 mėn. 1 lt. 50
Kareiviams per pusę pigiau. Užsieny metams 25 lt.
Atskiras numeris 30 centų visiems.

Skelbimai: petito eilutė 40 c., prieš tekstą dvigubai.
Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės Atkštė.

37 (381)

Kaunas, 1926. m. rugsėjo m. 8 — 14. d.

VIII. metai.

Kaip paskaitos ruošti.

Kiekvienas darbas reikalauja mokslo ir patyrimo. Nemokėdami dirbti, mes paprastai galime tiktai gadinti, daryti ir kuo mažiausiai laukti iš panašaus darbo naudos. Tas atsitinka ne tiktai tuomet, kai mes imame sakysime, klumpę skaptuoti ar batą taisyti prieš tai šio darbo nedirbę, tą patiriame ir visais kitais atvejais. Štai kad ir tos pačios paskaitos. Kalbėti, kad jos bendrai yra naudingos ar reikalingos žinoma netenka. Dviejų nuomonių čia negali būti. Tik labai didelių abejonių sukyla, kad jos visuomet, visais atvejais mės nams naudą mums teiktų. Čia dar labiau be mokslo ir patyrimo neapsieinama.

Vienas įžymus vyras, dabar nemenu kur man teko tai skaityti, sako: „Dievas sutvėrė žmogų, taip, kad jo lūpos atsivertę tik reikalui esant, o ausys būtų atidaros visados; tas reiškia, kad kalbėti jam galima, o klausyti privalu“. Iš to reikėtų padaryti išvada, kad žmogus yra sutvėrimas labai ausylas ir kad jis ką tik išgirsta, viską susideda sau į galvą, tartum į kokį sandėlį. Tačiau tokia nuomonė toli gražu ne visada atitinka tikrąybę. Kad mes ir turime ausis, tiesa nuolat atidaros, betgi hepaisant tos apystovos išklaudyti kitą vis tik mes kuo mažiausia mokame. Štai pirmas, svarbiausias dalykas apie kurį turi nuolat atminti kiekvienas, kas ryžtasi su pranešimu ar paskaita į kareivinę ateiti.

Daugelis žmonių labai blogai susigauo apie ką kiti kalba. Vieni jų iš prigimties yra tokių ypatybių įgiję, kiti šiaip jau yra išsiblaškę, stačiai negali atidžiai klausyti, ką kiti kalba, tretį vėl per karštą kraują turi, negali ilgiau penkių minučių kėdėje išstipėti, juos, mat jau, kur nors traukia, jiems nuobodu sėdėti, kiti nepasiruošę klausyti ir t. t. O bendrai visus žmones imant, reikia pasakyti, kad jie domisi tik tada kai kalbos ar pranešimai labiausia liečia jų kasdienes vargus, kitaip sakant kelia jų interesų klausimą.

Šaip jie tik iš bėdos klauso. Jų ausys atidaros, anot minėto rašytojo, bet kas iš to, jeigu jos nieko negirdi, o tas, sakau, dažniausiai taip būna. Šia liga serga ne tik prasčiokai, bet ir mokyti žmonės, kartais ne vieną mokyklą baigę. O kas belieka kalbėti apie prasčioką ir tai žmogų gal dar nuvargusį, pailsusį,

kurį traukia daugiau lova, negu gražiausios kalbos. O tokioj padėty dažniausia tenka kareiviui būti. To negana, kad jis yra mažai išsilavinęs, dažnai dargi be raštis, o del to kuo mažiausiai prates klausyti ir suprasti kito žodžius, jis dargi yra dažniausiai nuvargęs, nori miego, delto nenuostabu, kad išgirdęs vieną kitą sakinį pradeda snausti. Užtat svarbu yra visų pirma pasirinkti tinkamas laikas, paskaitai geriausia valanda: šiuo atveju, kuomet žmonės yra pasilsėję. Toliau svarbu yra kaip paskaitą ar pranešimą atlikti. Čia, turint galvoje svarbiausią aplinkybę, būtent, kad mes labai mažai esame pasiruošę kito žodžius išklaudyti, nieku būdu negalima eiti į karių tarpą su raštu rankoje, kuris iškilmingai vėliau skaitomas. Surašyti pranešimai ir juo labiau paskaitos bendrai netinkamas būdas mokyti. O apie karius ir kalbėti netenka. Reikia savo žodžiais atpasakoti tai, su kuo buvo norėta supažindinti klausytojai, reikia kalbėti, o ne skaityti iš rašto. Bet kaip kalbėti? Čia sunku, žinoma, nurodyti receptas kuriuo galima būtų tikrai į klausytojo ausį, o per ją ir į širdį pataikyti. Reikia nepamiršti, kad gerai iškalbai reikalingi yra įgimti gabumai, kurių kad ir labiausiai užsigeidus įgyti, jeigu nėra negalimas daiktas, tai bent nepaprastai sunkus. Užtat paskaitoms atlikti reikalinga kreiptis daugiau į tokius vyrus, kurie šia prasme turi palinkimą ir atitinkamų gabumų. Be to, reikia nepamiršti, kad ne sykį, ypač neįgudusiam lektoriui akis akin susidūrus su klausytoju, iki neapsipranta yra labai neįauku, kartais ne tik širdis rodo palinkimo pritarti panašiam sąmyšiui, bet ir kojos drauge su liežiuviu pritaria. Pastarasis darosi nelankstus, sunkiai pasisuka savo guolyje, o del to gal ir balsui atsiranda rimto pamato nerimauti. O drauge viską suėmus pasidaro taip, kad mintys jau ne apie pasirinktą klausimą sukasi, kaip turėtų būti, bet apie kojas, širdį, žodžiu pranešėjas pakrinka, nesusigauo. Čia, sakau, sunku kas patarti, nes toks ar kitoks lektoriaus ūpas klausytojų akivaizdoj atsistojuo daugiausia pareina nuo žmogaus būdo, nuo jo temperamento. Pageidaujama, kad jis mokėtų susivaldyti, būtų šalto kraujo, bet ne visuomet panašūs vyrai pasitaiko surasti. Del to apie tai netenka daug kas kalbėti.

Dabar kaip daryti pranešimą ar paskaitą laikyti, kad žmonės vis tik suprastų šiek tiek, kas buvo no-

rėta paaiškinti, tai čia tenka štai kas pasakyti. Pirmą, kalbant kad ir apie nežinomą daiktą, visą laiką suktis **žinomų dalykų** rate. Tas reiškia, vartoti tokius pavyzdžius, palyginimus iš tų sričių, kas klausytojui yra jau žinoma, ką jis matė savo akimis ar girdėjo. Kai dėl pavyzdžių, tai šių paskaitoje kuo daugiausia turi būti. Kaimo žmogus visai nėra pratęs atitraukti galvoti. Jam reikalingas pavaizdumas, gyvas pavyzdys, ar jo pastogėje vartojamas priežodis tinkamai mestas į klausytojų būrį daugiau padarys, negu tūkstantis kad ir aiškiausiai dėstomų minčių. Be to, reikia kal-

bėti ta kalba, kuria jis yra pratęs namie girdėti, būtent kaimiška, paprasta kalba. Tas nereiškia, žinoma, vartoti ir tokius žodžius, kuriuos jisai yra namie girdėjęs, sakysime „smokas“ vietoj skonis, „saldotas“, „žalnierius“ vieton kareivis ir t. t. Anaipol, reikia vartoti gryną lietuvišką kalbą, stengtis jį patį atpratinti nuo įvairių barbariškų žodžių, bet tuo pačiu tarpu kalbėti vis tik kaimiškai, kitaip sakant taip, kad jis viską suprastų, kaip jis namiškių kalbą supranta. Toliau apie tą dalyką pasistengsime kitą kartą pakalbėti.
J. Tomkus.

Lietuvos gyvenimas.

— *Resp. Prezidentas Klaipėdoje.* Pirmadienį rugpjūčio 30. d. Respublikos Prezidentas priiminėjo įvairių įstaigų ir organizacijų atstovus ir po to žiūrėjo vietos įgulą. Prie kareivinių buvo pastatyti garbės vartai. Apžiūrėjęs kareivines, p. Prezidentas kiek ilgiau užtruko virtuvėje. Salėj buvo karininkų pavaišintas.

Po to aplankė uostą. Pakrantėj buvo sutiktas pasienio policijos garbės sargybos. Apžiūrėjęs laivą „Savanoris“, kuris pasižymėjo kovose su spirito kontrabandininkais, Valstybės Galva laivu „Hagen“ apvažinėjo žiemos ir žvejų uostus, naujai statomus eksporto sandėlius ir buvo išplaukęs į jūrą.

Paskiau aukštas svečias aplankė miesto įstaigas (ligoninę, skerdyklą ir k.). Krašto direktorijos pirmininkas Simonailis įteikė brangią dovaną, apie 3 svarų svorio gintaro gabalą, išplautą Klaipėdos krašte.

Bendrai, Resp. Prezidentas buvo labai iškilmingai ir maloniai visuomenės suliktas. Tai yra pirmas Valstybės Galvos oficiališką vizitą Klaipėdos krašte po šio krašto atvadavimo. Šią Prezidento kelionę paminėjo ir užsienių laikraščiai.

— *Ministerių Kabinetas* priėmė miškų kainų lentelę ir valstybės biudžeto įstatymo projektą.

— *Tiltų stovis.* Savivaldybių d-to surinktomis žiniomis, apskričių valdybų žinioj yra 628 tiltai, kurių vidutinis ilgis yra 25 mtr., plotis 6 mtr. Šiemet apskričių savivaldybės remontuoja 36, naujai stato 55 tiltus. Tiems reikalams bus išleista 1.654.440 litų. Del lėšų stokos lieka neremontuoti 65 tiltai, be to, reikėtų naujai pastatyti 122 tiltus. Tiems tiltams pastatyti reikėtų išleisti 5.596.088 litai.

Vidutiniškai kiekvienai apskričiai tenka daugiau kaip 30 tiltų. Daugiausia tiltų, būtent, 57 turi Tauragės apskritis, mažiausia 12 — Vilkaviškio apskr.

— *Lenkų žvalgymas.* Rugpjūčio 31. dieną 6. val. rytą Utenos apskrities IV pasienio policijos rajone lakstė nežinomas lėktuvas. Iš lėktuvo tipo spėjama, kad tai buvęs lenkų karo žvalgas. Lėktuvas lėkė paliai siaurojo geležinkelio liniją.

— *Okupuotoji Lietuva.* Prie ko lenkai Vilniaus kraštą privedė. Sodžiaus padėtis apverktina. Šių metų derlius blogas, rugiai visai beveik neužderėjo, reikės jų pirktis duonai ir sėklai, kainos gi taip pakilo, kad už pūdą jau dabar reikia mokėti po 7—8 auksin. Vasarojus taip pat ne labai geras, pašaro nedaug. Ūkininkai neranda niekur pagalbos, kredito nėra vilties gauti. Apie mokesčių sumažinimą nieko nesigirdi.

Padėtis pagerėjo tik dvarininkams, visokiems vertelgoms ir pirkliais, kurie supirkinėja gaminius ir siunčia juos užsienin. Į valdiškas vietas lietuvių nepiima, fabriky beveik nėra, išvažiuoti nėra kur. Iš mažų žemės sklypelių visiems išmisti negalima, duonai pirktis pinigų nėra, ne vienam gresia tiesiog badas.

Lenkai kalba apie žemės reformą, bet lietuviams gauti žemės nėra jokios vilties. Dvarininkai sugebės apginti savo dvarus, o jeigu ir bus kurie dalijami, tai labai maža, nes dvarininkams palieka po 300 ha. Žemės bus duodama lenkams atėjūnams.

— *Lenkų puseje,* ties demarkacine linija, neseniai įvyko kruvini susirėmimai tarp vietos gyventojų ir pasienio korpo kareivių. Kareivis Budrila sunkiai sužeistas, o kareivis Poiza dėl nesusipratimų su gyventojais pats nusišovė. Daug gyventojų suimta.

— Vilniaus šviet. draugija „Rytas“ gavo iš Čikagos lietuvių 2.000 dolerių lietuvių mokykloms steigti Vilniaus žemėje. Šiais metais tai jau trečia Amerikos lietuvių aukta vilniečiams.

— *Dar maža saugaliavo.* Varšuvos valdžia Vi'niaus vaivadais suteikė neribotą teisę jo veikimui.

— *Įgulos bažnyčia sugriuvo.* Del nežinomų priežasčių sugriuvo Vilniaus įgulos šv. Ignoto bažnyčia. Įgriuvo lubos ir bažnyčios vidus paverstas griuvėsių krūva. Katastrofa įvyko vieną valandą po pamaldų, kuriose dalyvavo daugiau, kaip 1000 žmonių.

— *Vilniuje* netrukus bus statomas paminklas Adomui Mickevičiui.

Kariuomenės kultūros ir švietimo darbas.

Iš kariuomenės dalių š. m. liepos mėn. švietimo apyskaitų tenka štai kas patirti. Mokymo metodas įvairus. Yra dalių, kur per geografijos pamokas dėstoma: „piešti plotai iš 1:100.000 mastelio“, „sutartiniai plano ženklai“.

Liepos mėn. kai kurios kariuomenės dalys švietimo pamokų arba visiškai nedarė, arba jas darė, bet sumažinus valandų skaičių. Tokio reiškinio priežastys: šaudymas, skubūs lauko darbai ir arklių ganymas.

Lektoriai vis dar praleidžia pamokas.

Paskaitų įvairiomis temomis buvo vos 11, jų klausė 2700 su viršum žm. Pastarųjų skačius, vasa-

ros metu, itin mažas; manoma, kad ta priežastis, tai aukščiau suminėtas kiūtys ir dar taktiškieji užsiėmimai laukuose.

— Ekskursijų buvo tik 2: į Karo Muziejų ir Lipkių dvarą, į jo pavyzdžingąjį ūkį. Ekskursijose dalyvavo apie 400 žm.

Jei vasarą negalima surengti paskaitų, tai dar suprantamas dalykas, bet ekskursijų skaičiaus mažėjimas darosi nesuprantamas, nes ekskursijoms vasaros metu yra daug progų, reikia tik gerų norų.

Spektaklių, įvairių pasilinksminimų, gegužinių iš viso buvo suruošta 12, juose dalyvavo apie 2000 žm.

Kiek naudinga ir sveika turėti savo kinematografa, ypač jei dalis stovi už miesto, rodo, kad ir 9. pėst. pulkas: vos įrengęs savo kinematografa, jį vien liepos mėn. aplankė 1380 karių.

Liepos mėn. 25. d. 4. pėst. pulkas ruošė tradicinę pulko sporto dieną, joje dalyvavo apie 600 karių.

Šiaip daugiausia rengiamos futbolo rungtynės, kurias, matyti, mūsų kariuomenė labai pamilo.

Liepos mėn. dalys įsigijo 2 (Valstybės Prezidento ir Krašto Aps. Ministerio) portretus ir 4 sieninius paveikslus. 12 paveikslų aptaisė, knygų dykai gavo: 21, pirkto — 222 ir įrišo 100.

Karo Mokslo Valdybos rūpesčiu į provincijos įgulos dalis buvo pasiūsta „kariu teatro“ trupė, vaidinusi: „Meška“ ir „Agutė rauda, Jonukas juokėsi“, iš viso trys vaidinimai.

Nupirka ir pasiūsta karių bibliotekoms:

- 1) „Kareivis Lietuvos gynėjas“ . . . 6 egz.
- 2) „Raudonasis karo lakūnas“ . . . 62 „
- 3) „Aušros sūnūs“ . . . 99 „
- 4) „Lietuvos karžygis A. Juozapavičius“ 62 „

Reikia pažymėti, kad švietimo darbas vasaros metu yra žymiai nupuolęs. Pašaliniai darbai ir lanko pratimai atitraukia kariuomenę nuo švietimosi.

Pėst. plk. lt. R. Burokas.

Savanorių susirinkimai.

Kas yra savanoris mes gerai žinome.

Savanoriai, atlikę savo garbingą tėvynės gynimo darbą, sugrįžo vieni prie plūgo arba į dirbtuves, o kiti įstojo tarnybon, daugiausia į valdiškas vietas.

Bet patys savanoriai jautė, kad išsisklaidę po visą Lietuvą jie toliau nebegali gyventi — reikia organizuotis. Ir štai pastaruoju laiku matome, kad šis pribrendęs savanorių organizacijos klausimas jau viešai iškilo. Rugsėjo m. 5. d. įvyko net trys savanorių susirinkimai, būtent, Kaune, Šakiuose ir Joniškėlyje. Trys susirinkimai vieną dieną ir įvairiose vietose, net nesutarus ir nesusižinojus tarp savęs rodo kažkokį stebuklingą Lietuvos savanorių jausmą vieną valandą pajusti vienodą reikalą, būtent: 1918.—1919. m. vaduoti tėvynę, o šlandien — 1926. m. organizuotis.

Apie Šakių ir Joniškėlio susirinkimus kol kas žinių neturime; čia kalbėsime tik apie Kauno susirinkimą.

Šis susirinkimas vadinasi „iniciatorių susirinkimas“. Jo tikslas pasiūlyti ar reikalinga savanorių organizacija, ir kaip prie to eiti. Iš viso į susirinkimą atėjo 61 savanoris. Susirinkimą atidarė p. Lazauskas, kuris tapo išrinktas susirinkimo pirmininku. Sekretorium pakviestas p. Girštautas.

Visų susirinkusių pripažinta, kad savanoriams būtinai reikalinga organizuotis. Organizacijos tikslas turėtų būti: 1) ekonomiškai reikalai, t. y. organizacija turėtų ginti savanorių reikalus. 2) Istoriski reikalai. Rinkti medžiagą apie savanorių nuveiktus darbus, tė-

vynę vaduojant. 3) Kūltūros ir tautos reikalai. Kelti savųjų tarpe dar didesnį kultūrišką ir tautišką susipratimą. Be to, prisidėti prie visos tautos kultūrinimo ir tautiško auklėjimo.

Susirinkime tarp kitų klausimų kalbėta Vilniaus vadavimo reikalu ir prašalinimo iš mūsų valdiškų įstaigų taip vadinamų „variagų“, kaip patys savanoriai išsitarė, t. y. tų svetimtųjų, kurie dabar sėdi mūsų valdiškose įstaigose ir nemano lietuviškai mokytis jie užgauna lietuvių tautos garbę ir bereikalingai mūsų duona minta, kai tuo tarpu daug savanorių be tarnybos vargstą.

Susirinkimas išrinko komisiją iš: 1) Lazausko, 2) Girštauto, 3) Kiaunės, 4) Bizoko, 5) Kar. Dineikos, 6) L. Girso, 7) Prof. Vailionio ir 8) kandidato Girskio, kuriai pavesta per dvi savaiti sužinoti su Šakių ir Joniškėlio susirinkimų iniciatoriais, surašyti savanorių organizacijos įstatymų projektą ir tuoju sušaukti kitą savanorių susirinkimą. Kitame susirinkime būtų svarstomas kitas projektas ir visos Lietuvos savanorių suvažiavimas.

Susirinkimas truko dvi valandas (16-18. val.). Baigiant susirinkimas atsistojimu pagerbė žuvusius dėl tėvynės savanorius, ir Lietuvos Himną pagiedojo, susirinkimas baigtas.

Savanorių organizacija reikalinga ne vien tik pačių savanorių reikalams ginti, bet drauge kaip ir stipri parama Lietuvos nepriklausomybei stiprinti ir Vilniui vaduoti. Mes, savanoriai, padėję pamatą Lietuvos ka-

Rezerve.

Dieną ir naktį baubė patrankos. Drebėjo nuo plyšančių granatų ir šrapnelių žemė. Vien tik medžiai iškėlę į dangų savo šakas, rodos, prašyte prašė iš ten pagalbos, kad atitolintų nuo jų šį žemės pragarą. Ten, toliau rūksta apdegusios kaimo trobos, o aukščiau galvų, vėjo nešini, slenka sviedinių kartūs dūmai.

Čia buvo didelis mūšis. Per keletą dienųėjo smarkios kautynės.

Kuopa buvo rezerve. Jau keletas iš eilės valandų kuopa gulėjo toje pačioje vietoje, senai sunokusiuose rugeliuose. Saulė kepino be atvangos. Nuo kaktos dideliais lašais varvėjo prakaitas. Visi tyli. Daug karių, pasikišę savo „baksus“ (kuprines) po galvą, sugulė, susiritė, uždengė kepurėmis apdegusius veidus, kai kurie ramiai žiūrėjo į dangų ir ko tai paslaptingo, nežinomo laukė.

Tartum čion niekas negirdėjo ir nejautė kaip de-javo greta gulį sužeistieji, kaip baubė patrankos ir švilpė kulipkos, apie tai net niekas ir negalvojo. Karas sunkus dalykas ir šimteriopai sunkesnis, negu mes visi, vykdamį į kovos laukus, manėme. Kai kas pradėjo

murmėti, kad ima nuovargis, nėr ko valgyti. Vienas tik kuopos vadas buvo ramus ir linksmas; jis priėjęs prie mūsų pasakė: „Na, vyrai, nenusiminkite, kas ilgiau iškęs, tas ir nugalės. Juk jūs nenorite pralaimėti, viskas mūsų rankose“. Visi supratome, kad vadas teisingai mano ir kad kitos išeities nėra. Bet visgi ištišas valandas, saulei kepinant, gulėti tvankiame tarp rugių ore buvo nepakenčiama. Nuo karščio ir tvankumo degė visas kūnas, jautėsi koks tai nuovargis, abejingumas.

Kad nors greičiau pirmyn. Staiga, kuopos užpakalyje trūko granata; visi nejučiomis krūptelėjo.

Dar nespėjo išsisklaidyti balti dūmai, kai sprogo ir antras sviedinys. Pasigirdo staugimas, vėliau spro-gimas, švilpimas skeveldrų, baltų dūmų debesys. Iš kairės ir iš dešinės mūsų kuopos ir šnypšdami trūkdavo sviediniai ir jų skeveldros, keldamos nuo žemės dulkes ir juodus purvus. Mūsų kuopa atsirado tamsiose ūkanose, pro kurias šen ir ten vis žybčiojo sprogstančiųjų sviedinių ugnis.

Iškart visi supratome, kad priešas mus šaudo.

Visi „įsikandome į žemę — išsiskirstykite būriais!“ suriko kuopos vadas.

riuomenei ir tuo jos nepriklausomybei, turime sudaryti stiprią organizaciją, kuri greta kariuomenės ir šaulių budėtų tėvynės sargyboje. Organizuojantis turėtų būti visų galvoj mintis: kuo stipriausiai apsitverti nuo politiškių partijų įtakos. Tik vienybėj ir taikoj pasieksime galybę.

St. Butkus.

Tik kovodamas žmogus gali pasiekti didžiausios gerovės ir laimės.

Gratių išminčius Sokratas.

Parodoje apsilankius.

Šiomet Lietuvos Žemės ūkio ir Pramonės Paroda įvyko ne Kaune, kaip iki šiol, bet Šiauliuose. Šiomet Šiauliai užbėgo Kaunui už akių. Bet ir nepikta. Šiauliai tos garbės per ištikus kovų dėl Lietuvos laisvės, nepriklausomybės ir gerovės metus yra užsipelnę. Daug kame, kad ir parodų rengime, Šiauliai yra buvę Lietuvai vadovu. Tą ir Respublikos Prezidentas, atidarydamas minimą parodą, pabrėžė savo kalboj, girdamas šiauliečių veiklumą.

Šiauliečiai ir šioj parodoj parodė, kad moka dirbti. Paskubom, tik per porą mėnesių, suskubo įrengti puikią parodos aikštę su mūro vartais, paviljonus, futbolo aikštę.

Rugpiūčio m. 22. — 26. d. parodos metas. Jau iš vakaro, prieš parodą atidarant, Šiauliai susilaukia tolimų svečių aukštaičių, daugiausia kauniečių, suvalkiečių ir k. Parodos atidarymo dieną, prieš pietus, rodos, lyg būtų velnio maišas su žemaičiais ant Šiaulių pratuokės, paūro žemaičių minia. Greitai vienas po kito atšvilpė iš Žemaičių du pilnutėliai traukiniai.

Žemaičiuose geras ūpas. — „Girdieja, tasgates, paruodo Leituvas karalius būs“ — kalba viena žemaičių teta kilai. Ir visi skuba į parodos aikštę. Jau prieš atidarant parodą daugumas spėja apžiūrėti visą parodą.

Parodos aikštė už miesto. Jau iš tolo sudaro gražų parodos reginį: mūro vartai, raudonais stogais centralinis paviljonas, ant kiekvieno paviljono plevėsuojančios tautiškos vėliavos mosuoja į svečius, lyg rodos, merguzė rankutėmis moja į bernus, viliodamos pas save. Ir iš tikrųjų, sakytos vėliavos vilioja.

Parodoj nors pramonės gaminių, palyginus su Kauno parodomis, mažiau matėsi, bet užtat gyvulių skyrius kauniškėms neapsileido. Ir nenuostabu. Juk

apie Šiaulius nemaža yra pavyzdinių ūkių. Užsienių firmų mažai matėsi. Ir tos tik iš Latvijos. To viso priežastis — skubus parodos rengimas.

Į akis daugiausia krinta Šiaulių ir artimų apylinkių pramonės ir žemės ūkio eksponatai, išmėtyti po visą parodą.

Be pramonės ir žemės ūkio gaminių, netrūko ir parodos sensacijų. Iš Kauno atvežtas kupranugaris kreipė visų (nekauniškių) dėmesį. Žiūrėk, kur kas skubi? Ogi bėga kuprio žiūrėti. Amžinai, vargšas, žmonių minios apstotasi gerokai pavargo. Smalsūs žiūrėtojai pradėjo kažkokių stebūklų iš jo laukti. Bado, stumdo, šieną į dantis kemša, bet jis, nabagas, tyli, gailiai į smalsuolius žiūrėdamas. Prijaukintas vanagas, laputės, šunes, radijas ir kt. viliojo žiūrėtojus, nors sodiečiams visa tai (be radijo) gerai žinoma. Parodos aikštėj įrengta skautų stovykla irgi traukė žiūrovus. „Kad jau žiūrėti, ta jau žiūrėti viskan!“ — anot žemaičio žodžių. Na, mano, tur būt, ir skautai parodai išstatyti. O jų lauko gyvenimas: palapinės, duobėj valgio virimas ir t. t. vis tik įdomus.

Žuvimis mūsų sodiečiai taip pat įdomaujasi. Kurtuvėnų kultūringo žuvių ūkio (gr. Plater-Zybergo) paviljonas su vandeniu po stiklu įleistais karpiais nuolatos būdavo žmonių apstotas.

Be to, paroda buvo įvairinama. Grieždavo 8. p. pulko orkestras. Parodos pirmą dieną Kauno šaulių choras padainavo keletą dainelių. Taip pat vidury parodos įrengtoj futbolo aikštėj buvo žaidžiamas futbolas (šiauliečių ir liepojiškių futbolininkų).

Pirmą dieną parodą aplankė per 25.000 žmonių. Tik visą parodos įspūdį gadino dažnai užeinantis lietus, o antrą parodos dieną puivynas. Antrą parodos dieną įvyko karvių melžimo konkursas. Dalyvavo 16 melžėjų (tarp jų 1 vyras). Melžimo rekordą pasiekė

Kiekvienas iš ugnies linijos bėgo kuo greičiau. Pirmas būrys, susispaudęs, skyriais, per aukštus kviečius suko kairėn. Kai tik kuopa pakilo, priešas paleido dar smarkesnę ugnį.

Būrys bėgo sustodamas vienai — antrai sekundai atsikvėpti. Sviedinys sprogo viršuj jų galvų ir šluote nušlavė vieną skyrių. Kas krito tas jau liko gulėti amžinai. Likusieji bėgo dar labiau prisilenkę, susikuprinę. Vidurinis būrys bėgo ištiesta grandine, bet sviediniui sprogas vėl krito keli žmonės. Likusieji suskubo pribėgti griovį. Vėliau, jau pavieniškai slinkome iš priešų ugnies.

Paskutinis būrys bėgo iš estais skyriais, naudodamasis kiekvienu kalneliu ir duobele, todėl jis ir turėjo mažiausia nuostolių.

Nutilo priešų ugnis. Ilgai dar dūmų rūkai skleidėsi laukais. Atsiradę nepavojingoj vietoj mažumą atsiduome, vienas kareivių paleido: „Štai tau ir rezervas“... Atsipeikėję vėl pradėjo juokauti, pamiršę ką tik praėjusį pavojų.

J. M-tis.

Pikti darbai visada išels aikštėn.

Anglų poetas Šekspyras.

Kaip Magelanas pasaulį apsuko.

Šiandien niekas nenustebs, sutikęs žmogų, apsuksį aplink mūsų pasaulį. Tiek paprasta atrodo ta kelionė ir lengva. Reikia tik litų kišenėj turėti. Tačiau prieš kelis šimtus metų kelionės aplink pasaulį visai kitokios buvo. Maža to, kad reikėjo ištikus metus laiko aukoti panašiam tikslui pasiekti, bet dargi ir savo gyvybę reikėjo korton pastatyti. Štai kad ir Magelano kelionė. Ji yra įdomi mums ne vien tuo, kad tai buvo pirmoji šios rūšies kelionė, ji traukia kiekvieno žmogaus dėmesį dar ir be to, kad tos kelionės priešaky stovėjo žymus vyras.

Portūgalas Ferdinandas Magelanas, drašus ir pasitarnavęs keliauninkas ir karžygys, ne sykį apeitas valdžios ir neatlygintas už atliktus darbus ir kovas, kurių sukury jis kelis kartus buvo sužeistas, meta savo tėvynę ir vyksta Ispanijon. Vyksta dėl to, kad savo gimtojo krašto pastogėje, kuriai jis buvo paaukavęs daug energijos ir prakaito, jam buvo per ankšta. Ne tik jo atliktų darbų viengėniai nenorėjo matyti ir atlyginti, betgi jį dargi įvairiais būdais pradėjo persekioti. Štai kodėl jis išsivadėjęs savo tautos ir viengėnių, atiduoda

(greičiausiai, geriausiai ir švariausiai pamilžusi) Ginkūnų dvaro melžėja panelė Nagrodskytė. Ji gavo pirmą premiją — 100 litų dovanų. Buvo skirta 9 premijos: 1—100 lt., 4 po 50 lt. ir 4 po 25 lt. Vyras melžėjas laimėjo IV. premiją. Trečią parodos dieną parodoj lankėsi kareivių; pirmąsias dienas jų labai maža matėsi. Parodoj tvarkos žiūrėjo skautai. Čia šiauliškiai parodė, kad jie myli tvarką ir moka ją palaikyti. Nereikalauja tam darbui valdžios pagalbos, kuriai ir be to darbo užtenka, bet moka pritraukti mūsų jaunimo organizacijas. O skautai tam darbui visai tinka.

Širvys.

Kareivi, gerbk ir brangink kario vardą.

Kiekvienas žmogus, kuris tik tarnavo ar tarnauja kariuomenėje gerai žino, kad kariuomenė yra tai bendra šeimyna, kurią sudaro kariai. Kariuomenės ir jos narių yra pareiga ginti savo tėvynę nuo visų plaukų jos priešų ir saugoti jos laisvę ir garbę. Kiekvienas doras pilietis, turįs nors mažiausią supratimą apie jos tikslus ir siekius, ją gerbia ir brangina. Juk kad ne kariuomenė mes šiandien būtume neturėję ir savo nepriklausomos Lietuvos. Tik kariuomenė mus išvadavo iš sunkaus svetimųjų jungo — ir brangia, savo kraujo auka tą padarė. Jei ją gerbia visi, tai mes, kariai, ypatingai turime gerbti ir branginti garbingo kario vardą, nes jeigu mes patys savęs negerbsime, tai ir kitį mūs negerbs ir niekas su mumis nesiskaitys. Iškovoję Lietuvai nepriklausomybę neturime jau pamiršti šventas kario pareigas, turime stovėti tautos ir tėvynės sargyboje ir budėti.

Kad kareiviai brangina kario vardą, to niekas negali užginčyti. Naujokus šaukia kariuomenėn, kad juos supažindinus su karo tarnyba ir išmokius tinkamai vartoti ginklą. Tas reikalinga, kad reikalui ištikus visi, kaip vienas, galėtume stoti ginti savo tėvynę. Iš karto, iki susipažinsime su nustatyta kariuomenėje tvarka, kariška drausme, išmoksime rikiuotės gal ir sunku bus, bet kiekvienas doras pilietis turi stengtis ir dirbti su didžiausiu pasišventimu, dėdamas visas pastangas, kad tik greičiau viską išmokyti ir įgyti pirmąjį kario laipsnį „eilinis“. Atsiranda kareivių tarpe koks ne-

Kartą susiginčijo žydas su lietuviu, kurių tautų kultūra yra senesnė.

ŽYDAS: — Seniausia kultūra yra žydų. Kai neseniai mokslininkai kasinėjo istoriškas vietas Palestinoje, jie rado ten vielų — tai reiškia, kad jau žilų senovės žydų tauta vartojo telegrafą.

LIETUVIS: — Vis tik lietuviai senovėje buvo daug kultūringesni už žydus. Pavyzdžiui, neseniai mūsų tautiečiai kasinėjo Utenos apskrity ir...

ŽYDAS: — Ir... ką?

LIETUVIS: — Ir nieko nerado. Tas reiškia, jog lietuviai jau kelis tūkstančius metų tam atgal vartojo beveik telegrafą.

drausmingas ir apsilaidėlis kareivis, kuris savo netinkamais pasielgimais žemina visų karių vardą ir autoritetą, o tuo mažina visuomenėje ir kariuomenėje pasitikėjimą. Visuomenė į karius žiūri labai šaltai, rodytus lyg mes būtume visai ne tos pačios tautos nariai. Kodėl taip yra? Todel, kad vienas savo blogu pasielgimu užkerta kelią kitiems. Todel į tokius kareivius, kurie nernoka tinkamai elgtis ir tuo daro visuomenėje negerą įspūdį, turėtų daugiau kreipti dėmesio viršininkai ir, be to, mes patys. Pastebėję vienas kitą netinkamai elgiantis turėtume sudrausti arba, esant reikalui, pranešti viršininkams, kad tokie vengtini, netinką kariui reiškiniai iš kariuomenės būtų šalinami. Be to, ne tik viršininkų akivaizdoje ar šiaip kur nors viešojo vietoje, bet visur ir visuomet, ypač jei mūsų viršininkai nemato, turėtume tinkamai elgtis ir griežtai laikytis kaip pilietiškų, taip ir karių mandagumo taisyklių. Tuomet ir visuomenė į karius žiūrėtų kaip į gerai išauklėtus žmones ir su jais kitaip skaitytųsi.

Per didįjį karą kiekvienas galėjo matyti, kad ir vokiečių kareivius, kurie buvo itin drausmingi ir klusnūs — na, ir nebuvo visai storžieviai. Užtat ir vokiečių visuomenė juos labai gerbdavo ir mylėdavo. Ten kiekvienas norėjo tarnauti kariuomenėje ir, jeigu kuris dėl silpnos sveikatos ar kitų kurių priežasčių kariuomenei netikdavo, tas labai būdavo nepatenkintas ir jausdavosi esąs nuskriaustas.

savo gabumus ir drąsą svetimai Ispanijai, kurios vardą išskeldamas prieš visą pasaulį miršta josios sargyboj.

Portugalijos karalius Jonas II, Gražiuoju pramintas, savo laiku išjuokė Kolumbą, kai šis kėsinosi jo dėmesį sužadinti, siūlydamas naują pasaulio šalį surasti. Negeresnio likimo susilaukė ir Magelanas, išdrįsęs pasiūlyti kitam portugalų karaliui, Manueliui, kelionę į Molukų salyną į vakarus, nes menamos salos priklausė Vakarų Indijai. Stai dar viena aplinkybė, kuri jį privertė viešai įsižadėjus Portugalijos pilietybės, krašto išdaviko vardą pasiėmus, stoti kitos tautos eilėna.

— Apsigyvenęs naujai pasirinktos tėvynės pastogėje, Magelanas arti dviejų metų ruošėsi kelionei aplink pasaulį. 1517. metų spalio mėn. 20. dieną atvyksta Sevilijon, iš kur netrukus, 40 metų amžiaus slenkstį peržengęs, leidosi tolimon, nežinomon kelionėn, iš kur jam neteko sugrįžti gyvam. Sevilija tuo metu buvo vienas žymiausių prekybos ir šiaip judėjimo miestų. Čia Magelanas veda dar Diego Barboso dukrą Beatricą, pradėdamas šiame mieste moterystės stoną.

Veltui portugalų valdžia griebėsi visų priemonių Magelano sugalvotai kelionei sutrukdyti: šmeižė jį įvairių įvairiausių būdais, pynė intrigų tinklus, grasino. Buvo net kilę sumanymų jį nužudyti, kad tuo būdu

užkirstų Ispanijai kelią pasinaudoti Magelano gabumais. Tai pavyzdys, kiek kilni yra žmogaus prigimtis, kurios pikto balso vedamas gamtos valdovas ne sykį pasielgė su artimu blogiau už keturkojį. Taip bent elgėsi su Magelanu jo gentys, ne tik jam tėvynėje būnant, bet ir iš josios pabėgus. Tačiau plieno valia ir pasiryžimas, kietesnis už granitą, išveda jį iš visų žabangų. Jam vis tik pavyksta, nepaisant jokių šunybų, susitarti su Ispanijos valdžia ir pasikrovus į „Santo Antonio“, „Frinidad“, „Conception“, „Viktorija“ ir „Santiago“ — 5 laivus su 234 jureivių įgula, išvykti tolimon kelionėn. Maisto drąsus jūreivi į pasiėmė dviems metams. O Magelano sutaisytas laivynas, anot vieno Sevilijos anų laikų kronikininko, atrodė: „laivai labai seni, visi sulopyti. Aš nebūčiau išdrįsęs jais plaukti net iki Kandros salyno, nes jų šonkauliai greičiau pečiui tinka, tik ne jūrai“. Kiekvieno talpumas nešė maždaug nuo 75 iki 120 tonų. Šiaip Magelanas 1519. metais lapkričio mėn. 29. dieną pasiekė Švento Augustino prieplaukos pietų Amerikoje, iš kur išilgai pakrantės plaukdamas leidosi La Platos upės žiočių linkui. Žiemai sustoti teko S. Juliano uoste.

Maistas tuo tarpu jau buvo suvalgytas. Prasidėjęs įguloje bruzdėjimas netrukus virto maištu. Tačiau

Todel ir mes, kariai lietuviai, jei mylime tėvynę, turime labiau gerbti ir branginti kario vardą ir būti tikrai pavyzdiniais kariais ne tik kalbose, raštuose, bet ir savo pasielgimuose.

V. p. P. Mureika.

Genijus pasidaro iš 2% geniališkumo ir 98% darbštumo.

Garsus išradėjas Edisonas.

Kary, atmink Trakus.

Naujieji Trakai yra 28 klm. į vakarus nuo Vilniaus, šalia Galvės ežero. Trakai dabar rodos nuskurdęs miestelis, kame gyvena beveik vieni žydai. Bet anais šimtmečiais Trakuose gyveno galingi Lietuvos kunigaikščiai; dviejų pilių liekanos dar liudyja apie jų galybę senovėje.

Važiuojant iš Vilniaus į Trakus, pirmiausia akin krinta graži katalikų bažnyčia dviem bokštais. Ją pastatė didysis Lietuvos kunigaikštis Vytautas 1409. m. Didžiausia tos bažnyčios brangenybė — tai stebuklingas vaizdas Šv. P. Marijos su kūdikėliu. Arti Trakų miestelio yra giraitė ir piliakalnis, nuo kurio atsiveria gražus vaizdas į Galvės ežerą su dvylika salų ir į griuvėsius, dviejų pilių, kurių viena palei ežerą, antroji saloje. Viena pilies dalis atnaujinta, ir rusai ten buvo įsitaisę kalėjimą. Šiaip tėra išlikę tikrai stori mūrai; ten dabar vaikščioja galvijai ir graužinėja žolę.

Žmonės pasakoja, kad ežero dugne gulys Kęstučio lobis geležinėje skrynioje, kuri esanti tvirtomis grandinėmis prirakinta prie ežero dugno. Dažnai žvejai savo tinklais tą skryniją užkliudą, bet kada imą traukti, ji vėl nugrimstanti dugnan.

Pilis saloje statyta jau bus kokie 600 metų, rodos, vokiečių architektų. Stilius jos gotiškas. Ji užėmė didį keturkampį plotą, 40 sieksnių ilgio ir 25 pločio. Stori akmeniniai mūrai 4 bokštais sergėjo pilį; vienas bokštas dar tebestovi. Jeigą sergėjo stiprus, dar išlikęs bokštas, kurio laiptai taip sutriunėję, kad jais nebegalima lipti.

Apie Trakus paskiau rašė lenkas Strykauskis savo knygoje „Chronika polska litewska...“, jog kunigaikštis Gediminas, kuris valdė nuo 1315.—1339. m., kartą gariose medžiodamas užėjęs senas Gurgano tvirtoves. Jis čia pasistatydino medinius namus gyventi sau medžioklės metu ir juos paskui dovanojo savo sūnui

Kęstučiui, kuris tenai nusigabeno savo mylimąją Birutę, kuri pirma buvo Palangoje vaidilutė dievaitės Praurimos šventykloje.

Birutė Trakuose pagimdė 1344. m. sūnų, Vytautą, kuris paskui tapo galingiausiu Lietuvos kunigaikščiu.

Kęstutis medinio buto vietoje pastatė mūrinę pilį, kurią Vytautas paskiau pavertė benediktinų vienuolynu. Bet toji pilis Kęstučiui išrodė negana tvirta; todėl jis šalia Galvės ežero įsteigė dar Naujuosius Trakus, o saloje pastatė aną aukštą tvirtovę, kurios griuvėsiais dar šiandien tebesistebime. Jis šitą darbą užbaigė prieš pat savo mirtį, 1382. m. Vytautas labai mėgo gyventi Trakuose, labiau negu Vilniuje. Jis rūpinosi, kad Trakai augtų ir klestėtų. Jis ten parsikvietė amatininkų ir pirklių iš Krimo pusiasalio, vadinamųjų karaimų, ir suteikė jiems visokių teisių, davė jiems dargi ypatingą seniūną, kuris saugojo tas jų teises.

Daug tenai yra buvę iškilnių ir puotų. Vytautas mirė Trakuose 1430. m. spalio 27. d. Po jo Trakuose valdė Jogailos brolis Švitrigaila. Iš jo išveržė sostą Vytauto brolis Zygmantas, kurį paskui nužudė jo ministeris Daugirdas.

Nuo 1492. m. jau nei vienas kunigaikštis nebeviešpatavo Trakuose. Tenai tesėdėdavo vaivados, kuriems nedaug terūpėjo išlaikyti tos gražios tvirtovės, todėl jos griuvo, o 1655. m. rusų caras Aleksandras Michailovičius ją sudegino ir visiškai sunaikino.

Miestas virto paprastu apskrities miesteliu.

Bet kurio krašto senovės liekana mūsų laikais yra labai įdomi. Šiandien kiekvienas bent kiek apsišvietęs žmogus stengiasi aplankyti kuo daugiau įvairių muziejų ne tik tai savo krašte, bet labai norėtų pamatyti šias įstaugas ir kituose kraštuose. Muziejuje saugomi senoviški daiktai taip labai branginami dėl to, kad jie turi kultūriškos reikšmės visai žmonijai, o ne vien tik tai vienai kuriai tautai.

Magelanas ir čia sugebėjo tinkamai apsiversti. Sukilę jūreiviai greitai nurimo. St. Juliano uoste žiemojant Magelanui teko arčiau pažinti tenykščio krašto gyventojus, kuriuos jis pakrikštino patagonais (dėl didelių kojų). Tolesnės kelionės žygiai buvo pradėti rugpiūčio pabaigoj. Netrukus buvo surasta vienuolikos lūkstančių mergaičių priplauka, o taip pat užkluptas senai ieškomas sąsiauris 360 mylių ilgio. Įplaukę į sąsiaurio vandenį drąsūs keliauninkai mėnesį laiko varėsi tolyn, iki pasiekė jūros iš vakarų šono. Tas sąsiauris iki šiai dienai yra vadinamas Magelano sąsiauriu, garsaus keliauninko ir karžygio vardu. Tuomet gavo vardą ir Ugnies Žemė, kraštas, nusidrėkęs į pietus nuo Magelano sąsiaurio.

Atsidūręs vėl vandenyne Magelanas praminė jį Pacifiku arba kitaip Ramiuoju vandenynu dėl vyraujančio tenai ramaus oro ir tylos. 98 dienas ir naktis nematydami žemės, jūreiviai irėsi Pacifiko paviršiu. Stigo maisto, nebuvo jau ir vandens atsigerti. Išvargusią ir išbadėjusią įgulą pradėjo smaugti iš visur suplūdusios ligos. Vienus kamavo bausis skorbutas, kitus guldė į lovą bendras nusilpnėjimas. Likę gyvi maitinosi jaučių odom, virino batų aulus. Rodėsi visi tuoj išmirs iš bado. Bet Magelanas... Magelanas nė

kiek nenusiminięs, nelyginant aras įbedęs akis į folį, varė tolyn ir tolyn... Jis buvo ramus. Jis tikėjosi, kad jo la mėš žvaigždė išvės visus iš nelaimių, o jų darbus apvainikuos amžių atmintimi.

Magelano ištvermė, pasiryžimas ir drąsa netrukus buvo atlyginta. 1521. m. kovo mėn. 16. d. sujudusi vieno laivo įgula iškėlė vėliavą. Tai buvo džiaugsmo ženklas. Tikrai iš stiebo buvo matyti krantas. Tai salymas, Magelano Vagių Salynu pramintas. Mat vietos gyventojai parodė ateiviams nepaprastą palinkimą vagiliauti.

Čia apsirūpinę maistu ir pasisėmę kiek reikia vandens, keliauninkai vėl leidosi tolyn. Netrukus buvo pasiekta Samaro sala, priklausanti 1521. m. pramintam Filipinų salynui. Bet toliau Magelanui neteko plaukti. Čia jis rado amžino poilsio vietą. Negailėstinga mirtis neleido jam įvykdyti ilgai svajoto plano. Apgalėjęs pavydo ir intrigų žabangus, iškentęs ilgo bado baisiausias dienas, pažabojęs sukilusių jūreivių smurtą, jis žuvo nuo vietos laukinių žmonių. Žuvo garbingai, kaip tikras karžygis. O kaip tas atsitiko, apie tai kita kartą.

Ras. Tomas.

O lenkai ir šiuo atžvilgiu yra išsiskyrę tarp kitų kad ir mažai kultūringų tautų — savo barbariškumu. Negana to, kad labai žiauriai persekioja atplėštoja nuo Lietuvos Vilniaus krašto lietuvius ir visokiausiais būdais juos skriaudžia. Pastaruoju laiku lenkai pasiryžo išnaikinti net tokius stambius istoriškus paminklus, kaip anai senovės lietuvių kunigaikščių pilys, rūmai, griuvėsiai. Mūsų laikraščiai beveik kiekvieną dieną paskelbia lenkų barbariškumo faktus okupuotoje Lietuvoje, taigi kartoti jų čia gal nevertėtų, nes kiekvienam lietuviui, o ypač kariui, be galo skaudu tai visa prisiminti. Antra vertus, sunku suminėti daugybę lenkų įsiutimo ant lietuvių ir barbariško jų šeiminkavimo žygių. Tuo tikslu reikėtų surašyti storiausios knygos apie visus lenkų darbus vien okupuotoje Lietuvoje — pasaulis galėtų tada pažinti tikrąjį lenką!

Lenkai dabar drasko, ardo ir visai begėdiškai teršia senoviškas pilis okupuotoje Lietuvos žemėje. Taip pat nė kiek nepasigaili nė Trakų pilies, kuri mums, lietuviams, yra brangiausia. Čia buvo lietuvių kultūros centras, čia gyveno galiūnai Lietuvos valdovai, prieš kuriuos drebėjo ir rusai, ir totoriai, ir lenkai, ir kryžiuočiai! Jei Trakų vardas yra lietuviams labai brangus, tai tuo labiau yra brangesni tos garbingiausios pilies griuvėsiai.

Lietuviai tų visų lenkų daromų mūsų tautiečiams šunybų, skriaudų ir to niekšiško pasityčiojimo niekuomet nepamirš. Lenkai vis dar nežiliauna naikinti ir niekinti mūsų tautos brangenybių. Ardo tautiškus mūsų paminklus, apgyvendina okupuotąją Lietuvą savo išlikimais žmonimis — vis tai neilgam.

Jau neilgai lauksime išmušant tos valandos, kada galėsime priminti lenkams visus jų niekšiškus žiaurius žygius okupuotoje Lietuvoje. Mūsų šimtmetyje įvairiausios rūšies sauvaiavimai bei grobouniškumas neilgam trunka!

Sunkiai prislėgtųjų Vilniaus krašto mūsų tautiečių balsas yra senai visos lietuvių tautos išgirstas!

Trakai ir, bendrai, visas Vilniaus kraštas bus išvaduotas iš žiaurios verguvės!

Varėnos dzūkas.

bene per brangiai apmokėtas — net 100 litų už vakarėlį ir tai iš raštininkų kuopos.

— vakarėlį buvo atvykę plk. lt.: Bobelis, Burokas ir Augustauskas.

Visam vadovavo mjr. Mikštas.

Garbė raštininkams, kurie įstengė suruošti tokį tikrai malonų vakarėlį. Jėgų užtenka, reikia tik norų, o su jais galima nuveikti ir kalnus.

St. Butkus.

Užsieniai.

— Irgi „dovana“. Vokiečių gerbūvio organizacija, atidarinėdama prisiūstus vargšų vaikams siuntinius, rado juose 20 rankinių granatų.

— **Nepritaria lenkų imperializmui.** „Manchester Guardian“ rašo, kad anglų darbininkai nuoširdžiai remia lenkų tautos kovą dėl nepriklausomybės, bet jie visu griežtumu pasipriešinsia Lenkijos imperializmui, kuris gresia kitų tautų laisvei ir nepriklausomybei.

— **Verguvė nyksta.** Nepalio valstybė, Indijoje, paleista 57.889 vergai. Jų savininkai už paleidimą gavo iš vyriausybės 270.000 svarų sterlingų.

Netikėta auka. Nesenai anglai buvo iškėlę iš jūrų dugno tuoj po karo nuskendusį vokiečių kreiserį „Hindenburg“. Dabar tas kreiseris vėl nuskendo ir drauge su savim nutraukė į jūrų dugną kitą laivą.

— **Kas lenkams rūpi.** „Gazeta Warszawska Poranna“ reikalauja iš vyriausybės, kad už atsisakymą nuo nuolatinės vietos Tautų Sąjungos taryboje ji pareikalautų atpalaiduoti Lenkiją nuo tautinių mažumų traktato.

— **Karaliaučius (Kenigsbergas)** bus paskelbtas laisvuju uostu. Sovietų Rusija laisvai galės per tą uostą vežti grūdus. Lietuva iš to (už pervežimą) galės gauti gero pelno.

— **Italijoje** įsakta kepti tikrai vienos rūšies duoną iš įvairių javų mišinio.

— **Silezijoje** (lenkų atplėštame nuo Vokietijos krašte) reikalaujama, kad vyriausybė už valdiškų pinigų pavogimą nusikaltusius baustų pakorimu.

— **Lenkijoje** gudai reikalauja iš lenkų valdžios įsteigti gudams mokyklų kiekviename gudų valsčiuje ir duoti pašalpų švietimo reikalams. Lenkai iš to tik tyčiojasi. Ir gudų padėtis nė kiek ne geresnė, kaip lietuvių Vilniaus krašte.

— **Tanžeras,** prancūzų valdomoji šalis Afrikoje, ima nerimauti. Ispanija siekia ją pasisavinti. Iš to gali kilti rimti nesusipratimai tarp Prancūzijos, Ispanijos ir Anglijos.

Turkijoje „jaunųjų turkų“ partijos vadai (buvusieji ministrai, Džavid paša, Nazim-bej ir kiti) už pasikėsinimą nuverstį dabartinį valdovą Kemal pašą pakarti.

Karo kronika.

— **Suomių nelaimė.** Nukritus Viborge suomių kariškam jūrų lėktuvui (hidroplanui), užsimušė seniausias ir geriausias suomių lakūnas Pilkinenas.

— **Portugalijos kolonijose** rytinėj Kinijoje plečiasi vietos gyventojų sukilimas. Portugalijos vyriausybė pasiuntė į Macao dar vieną kreiserį ir kariuomenės transportą.

— **Lenkai didina laivyną.** Lenkijos vyriausybė užsisakė Prancūzijoje du naujus minininkus (karo laivus) ir keletą nardomųjų laivų.

Kariuomenės gyvenimas.

Centrinėj kariuomenės bibliotekoje knygos duodamos į namus kasdien nuo 9.—14. val., o pirmadieniais ir ketvirtadieniais ir vakarais 16.—19. valand. Naujas tvarkaraštis veikia nuo rugsėjo 6. dienos.

Gerai nusisekęs Vyr. Štabo raštininkų kuopos vakaras. Rugsėjo m. 4 dieną sakyta raštininkų kuopa surengė karių klube, Šančiuose, vakarą. Vaidino 2 veiksmų farsą „Vargšas Tadas“. Tadą vaidino v. p. Pratkus, jo žmonos Marijos p-lė Z. Nešukaitytė, daktaro viršila Kulis ir tarnaitės p-lė J. Nešukaitytė. Artistai vaidino gerai ir žiūrėtojams suteikė malonaus įspūdžio ir kai kur net gardaus juoko.

Po vaidinimų sudainavo solo p. Ilgūnas, duetą p. Ilgūnas ir eil. Mainaitis ir eil. Tilvytis. Apuchtino „Bebročio kledėjimus“, monologą, gražiai artistišškai pasakė eil. Katinauskas. Deklamavo p-lė Z. Nešukaitytė ir eil. Tilvytis. Pastarasis deklamavo iš mūsų naujos poezijos Binkio, Tysliavos ir savo „Siluetus“. Publikai ypač patiko jo paties „Siluetai“ iš šių dienų Kauno gyvenimo. Prijuokino kitą net iki ašarų. Publika „Siluetus“ norėjo pakartoti. Kadangi jie ilgį, tai deklamuotojas atsisakė kartoti.

Po programos buvo šokiai ir žaidimai. Vakaras gana įdomus ir malonus. Orkestras iš 2. p. p. rodosi 13 ž.

— **Lenkai liks be sandėlių.** Ties Sochačevu, Lenkijoje, sprogo du amunicijos sandėliai. Per sprogamą trys žmonės užmušti ir daug sužeista.

— **Kinijoje bolševikų remiamoji raudonųjų kariuomenė visiškai sumušta.**

Kinijos valdytojas generolas Čingzolinus konfiskavo Sovietų Rusijos kariškus laivus ir Sov. Rusijos pasiuntiniui liepė išvažiuoti per tris dienas.

— **Prancūzų vyriausybė ruošia naują įstatymo projektą, kuriuo bus įvestas prieššaukiamasis kariškas jaunuomenės parengimas.** Manoma, kad tą įstatymą priėmus, busias sumažintas prancūzų kariuomenės skaičius. Laikraščiai pastebi, jog šiuo būdu bus galima tinkamiau parengti kavotojus ir bus daugiau sutrupyta pinigų.

Sporto kronika.

Lietuva.

LFLS—Makabi 0:0. Šios rungtynės įvyko rugsėjo 4. d. Netikėtas sekmuo po to, kai LFLS laimėjo prieš Kovą 5:1. Visi tikėjosi LFLS laimėsiant, bet rungtynės užsibaigė be vaisių.

Kovas—KSK 4:1 (2:1). Kovas, pralaimėjęs LFLS-ui, atsipeikėjo. Kovas išvystė smarkų tempą ir, būdamas persvaroj, užtarnautai laimėjo. Rungtynės buvo labai gyvos ir įdomios. Laimėjęs šias rungtynes Kovas vėl tampa 1926 metų pirmenybių favoritu.

Pirmenybių stovis: I. vieta — Kovas 7 tašk. ir golų santykis 19:11; II. vieta — LELS su 5 tašk. ir golų santykiu 8:9, Ila—vieta Makabi 5 tašk., golų santykiu 5:9 ir IV vieta — KSK su 3 tašk. ir golų santykiu 13:16.

Kitų rungtynių vaisiai. LFLS II — Kovas II 2:1. Jėga—ŽAK 2:0. KSK III — LFLS III 2:0. Sport I — Makabi III 2:2. LFLS III — Kovas 2:1.

Basketbolo rungtynės tarp Kovo moterų ir ŽAK moterų komandų išėjo 11:6 Kovo naudai.

Paskutinės pirmenybių rungtynės. Rugsėjo m. 12. įvyksta paskutinės 1926. m. pirmenybių rungtynės.

Rungtynės įvyks tarp Kovas—Makabi ir LFLS—KSK.

Užsieniai.

Europos Graikų—Romėnų imtynių pirmenybės pirmą kartą įvyksta Rygoj. Dalyvauja: Latvija, Estija, Vokietija, Čekoslovakija, Danija, Belgija, Ispanija, Vengrija ir Prancūzija. Iš viso dalyvauja 48 dalyviai. Rungtynės prasidėjo rugsėjo 5. d. ir truks 4 dienas.

Čia buvo gera proga ir mūsų imtininkas viešai pasirodyti.

Prancūzas Baratonas sumušė Nurmio rekordą. Kolumbo stadione, Paryžiuje, prancūzas Baratonas nubėgo 1.500 metrų per 3 minutes 50,4 sekundų. Tuo būdu jis yra aplenkęs pasaulio rekordo laimėtoją Nurmį, kuris tą pat atstumą bėgo 3 minutes 52,6 sek.

Ir belgai prakišo šveicarijams. Bazelyje (Šveicarijoje) įvyko futholo rungtynės Šveicarija — Belgija. Šiose rungtynėse belgai prakišo šveicarijams 5:2 (1:0).

Plaukimo rekordas. Vokiečių plaukėjas Firkteris perplaukė Lamanšą (sąsiaurį tarp Anglijos ir Prancūzijos) per 12 valandų 40 minučių.

Tuo būdu, Lamanšas iš viso yra jau 8 kartus perplauktas.

Plaukiojimo greitumo rekordas. Rugpjūčio pabaigoje Budapešte (Vengrijoje) įvyko plaukiojimo rung-

tynės Europos pirmenybėms laimėti. Švedas Arneborgas padarė naują pasaulinį plaukiojimo greitumo rekordą, nu-plaukęs 1.500 metrų per 20 minučių 4,8 sek. Šiose rung-tynėse vokiečiai laimėjo net 4 pirmas vietas, todėl, kaip daugiausia laimėjusi tauta, gavo pareinamąją dovaną — Europos taure.

Ivairenybės.

Išrastas naujas parašlutas. Amerikos Jungtinėse Valstybėse išrastas naujas parašlutas gali nusileisti žemėn su lėktuvu. Kalifornijoje padaryti su tuo parašluta mėginimai labai pavyko. Parašlutas nuleido žemėn lėktuvą iš 2500 metrų aukščio.

Amerikoje taip pat išrastas ir sėkmingai išbandytas naujas 50 pėdų pločio parašlutas lakūnams iš lėktuvų gelbėti.

Iš Europos statistikos. Visose Europos valstybėse kasmet būna 3.677.000 vedybų. Proporcingai gyventojų skaičiui daugiausia jungtinių įvyksta Sovietų Rusijoje, po to Belgijoje, Vengrijoje, Čekoslovakijoje, Prancūzijoje, Austrijoje, Italijoje, Danijoje ir t. t. Mažiausia jungtinių įvyksta Švedijoje ir Norvegijoje.

Daugelyje šalių moterų paprastai yra kiek daugiau kaip vyrų, ypač didesniuose miestuose. Pavyzdžiui, Vienoje 4 vyrams tenka 5 moterys.

Europoje kasmet gimsta 10.664.000 vaikų, t. y. apie 29.000 per dieną, arba 1200 per vieną valandą. Bet vis tik visose Europos valstybėse gyventojų prieauglis po didžiojo karo eina menkyn.

Kasmet Europoje miršta 6.382.000 žmonių, arba, kitaip sakant, tiek kiek dabar yra Austrijoje gyventojų. Bendrai, visose Europos valstybėse mirtingumas po didžiojo karo, palyginti, mažėja.

Silpni laukia progos pasitaikant, o stiprūs patys ją sau pasidaro.

Svelt—Mardenas.

Mūsų skaitytojų balsai.

Kodel vieni kareiviai yra atsilikę nuo kitų? Kiekvienoj kariuomenės daly yra sudarytos raštininkų komandos. Gi prie Vyr. Štabo yra net raštininkų kuopa, Apie ją mes labai dažnai savo laikrašty „Kary“ skaitome. Tos kuopos veikimas pareina tik nuo to, kad visi kareiviai raštininkai yra apgyvendinti vienoj vietoj. Jeigu jie būtų išsklaidyti po kelis, manau neapsiriksiu pasakęs, kad apie tokį veikimą nieko panašaus nebūtų girdėti.

Pav., imkime nors ir Aviaciją. Bendrai paėmus ten yra apie 30 raštininkų kareivių. Skaičius rodos ne visai mažas, bet apie juos visai nieko negirdėti, taip rodos, kad Aviacijoje kareivių raštininkų visai ir nėra. Tas įvyksta dėl to, kad jie gyvena ne kartu, o išskistyti po visas eskadriles. Jeigu jie būtų apgyvendinti vienoj vietoj, manau kad atsirastų ir jų veiklumas. Gal ir pasilinksminimų galėtų dažniau, negu dabar, kad kaip yra metuose, vos vienas šokių vakarėlis... Iš tokio skaičiaus žmonių atsirastų ir tokių, kurie ir labai norėtų ką nors nuveikti kitų kareivių naudai. Manau, kad čia nesunku, bet galimas dalykas tą viršininkams padaryti ir kareivius raštininkus apgyvendinti juos vienoj vietoj. Gal ir pats kareivis-raštininkas taptų gyvesnis ir naudingiau leistų laiką. Tuo dalyku reikėtų kam nors susirūpinti.

Eilinis Guzikas.

Leidžia Vyr. Št. Karo Mokslo Valdyba

Redaktorius pulk. lt. Burokas.

Valstybės Spaustuvė Kaune, kampus Duonelaičio ir Gedimino g.